

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania E. W.-Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
z udziałem zainteresowanego A. P.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 25 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od E. W.-Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 25 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił apelację ubezpieczonej E. W.-Z. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z 7 czerwca 2016 r., sygn. akt VIII U [...], oddalającego odwołanie ubezpieczonej do decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z 12 września 2014 r., stwierdzającej, że E. W.-Z. nie podlega od 2 maja 2014 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek A. P., prowadzącego działalność

gospodarczą po nazwę „L.” A. P. z siedzibą w Ł.. Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji wskazał, że w wyniku kontroli przeprowadzonej u płatnika składek ustalono, że nie doszło do nawiązania stosunku pracy pomiędzy płatnikiem składek a E. W.-Z., w konsekwencji czego zarzucił pozorność umowy o pracę.

Wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczona zaskarżyła w całości. Zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: (-) „art. 2a § 1 i § 2” ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.), przez jego niezastosowanie, a w konsekwencji nierówne traktowanie ubezpieczonej ze względu na stan rodzinny – ciążę, co w konsekwencji doprowadziło do odmowy uznania, że podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu od 2 marca 2014 r.; (-) art. 6 ust. 1 pkt. 1 w związku z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy odwołująca się jako zatrudniona u płatnika składek na podstawie umowy o pracę, w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania, podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu w rozumieniu powołanych przepisów; (-) art. 22 § 1 w związku z § 1¹ k.p. przez błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego zastosowania, to jest pomimo oczywistych wniosków płynących z zebranego w sprawie materiału dowodowego, że od 1 lutego 2013 r. odwołująca się świadczyła osobiście pracę na rzecz i ryzyko płatnika składek, pod jego kierownictwem, w miejscu i w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a tym samym, że zostały spełnione wszelkie przesłanki istnienia pomiędzy skarżącą a płatnikiem stosunku pracy - Sąd drugiej instancji uznał, że w tym przypadku nie można było mówić o istnieniu stosunku pracy jedynie z uwagi na fakt, że umowa o pracę została zawarta w momencie, gdy odwołująca się była w ciąży; (-) art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika wprost, że ubezpieczona oraz płatnik składek mieli wolę i zamiar ukształtowania powstałego stosunku prawnego jako stosunku pracy w rozumieniu norm prawa pracy, ponieważ ubezpieczona miała świadczyć pracę osobiście, na rzecz i zgodnie z poleceniami płatnika składek, który w zamian zobowiązał się do wypłaty wynagrodzenia i w rzeczywistości praca ta

była świadczona zgodnie z wymogami stawianymi przez przepisy prawa pracy aż do 29 lutego 2016 r., a więc niemal przez dwa lata, a co za tym idzie, nie można było uznać, że doszło do zawarcia umowy jedynie dla pozoru.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność, wskazując w tym zakresie na wagę dokonanych przez Sąd drugiej instancji naruszeń prawa materialnego, to jest: art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 2a, art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Ponadto wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie: (1) czy usprawiedliwione jest kwalifikowanie jako obiektywnego kryterium dla oceny, czy osoba zawierająca umowę o pracę dokonuje przedmiotowej czynności prawnej z rzeczywistą wolą świadczenia pracy, jej stanu zdrowia, w niniejszym przypadku stanu ciąży; (2) czy uzasadnione jest uznanie umowy o pracę za pozorną z tej przyczyny, że główną motywacją podjęcia zatrudnienia jest objęcie systemem ubezpieczeń społecznych?

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie odwołania i zmianę zaskarżonej decyzji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, a także o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa według norm prawem przepisanych.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w kwocie 2700 zł – uzasadniając ten wniosek tym, że w sprawie powinny mieć zastosowanie przepisy rozporządzenia sprzed wprowadzenia kosztów w wysokości „ryczałtowej”, ponieważ zapowiedź złożenia skargi kasacyjnej, którą jest złożenie wniosku o uzasadnienie, miała miejsce przed nowelizacją.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (-) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (-) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (-) zachodzi nieważność postępowania lub (-) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniła jej oczywistą zasadnością oraz występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Odnosząc się do twierdzenia skarżącej o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, odwołanie się przez skarżącą do tej przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżąca musi wykazać, w czym w jej ocenie wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Należy podkreślić, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Z powyższego wynika, że odwołanie się, dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, do podstaw skargi nie może wywołać żadnego skutku, ponieważ podstawy skargi nie podlegają badaniu na etapie przedsądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 1 grudnia 2015 r., I PK 68/15, LEX nr 2021943), a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych.

Skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w przedstawionym wyżej znaczeniu. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, poza twierdzeniem o rażącym naruszeniu przepisów prawa materialnego powołanych w podstawie kasacyjnej i odwołaniem się do

uzasadnienia zarzutów kasacyjnych, nie wykazała kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, które miałyby skutkować oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej. Przechodząc do oceny twierdzenia skarżącej o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, na wstępie należy zaznaczyć, że ograniczenie się do postawienia pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli nie zostało ono wsparte argumentacją jurydyczną odnoszącą się do problemów interpretacyjnych przepisów prawa, na tle których formułowane jest zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451). Przekonanie Sądu Najwyższego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżąca (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 października 2015 r., II PK 61/15, LEX nr 1968444). Ponadto istotne zagadnienie prawne, jeżeli ma stanowić przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, powinno występować w rozpoznawanej sprawie. Nie można rozpatrywać kwestii prawnej oderwanej od wyjaśnionego w sprawie stanu faktycznego, ponieważ w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) – por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; oraz cytowane powyżej postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07.

Wniosek skarżącej nie spełnia powyższych wymogów. Skarżąca formułując zagadnienia, mające uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie wskazała norm prawnych, na tle których zagadnienia te powstały. Tym samym trudno zakwalifikować wskazane przez nią problemy jako problemy prawne. Niezależnie od tego, pytania zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zostały sformułowane na podstawie założeń sprzecznych z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku. Odnosnie do zagadnienia określonego w pierwszym pytaniu, z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że stan zdrowia ubezpieczonej nie był jedynym elementem

składającym się na podstawę faktyczną wyroku. Poza tym kryterium Sąd uwzględnił również: 1) brak przygotowania do wykonywania pracy na stanowisku asystenta, które przewidywało nie tylko wizualizacje projektów aptek, ale i inne czynności związane z koordynacją procesu i doradztwem przy rozwoju aptek, obsługą spraw administracyjno-biurowych czy przygotowywanie szkoleń dla pracowników; 2) zatrudnienie pracownika bez sprawdzenia jego przydatności od razu z wysokim wynagrodzeniem; 3) brak rzeczywistej potrzeby zatrudnienia projektanta „na etacie”. Jeżeli natomiast chodzi o problem wskazany w drugim pytaniu, to opiera się na twierdzeniu, że podjęto wykonywanie zatrudnienia pracowniczego, w sytuacji gdy z ustaleń faktycznych wynika, że oświadczenia woli składające się na umowę o pracę zostały złożone dla pozorów, a czynności wykonywane przez odwołującą się nie stanowiły pracy podporządkowanej w rozumieniu art. 22 k.p. Uwzględniając powyższe, okoliczności wskazane przez skarżącą nie uzasadniają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1, 3 oraz art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.) oraz art. 108 § 1 k.p.c. - stosowanych w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. Odnosząc się do wniosku organu rentowego o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2.700 zł, należy zwrócić uwagę, że czynnością wszczynającą postępowanie kasacyjne jest dopiero wniesienie skargi kasacyjnej (por. J. Gudowski (w:) Środki zaskarżenia, tom III cz. 2 red. tomu J. Gudowski [w:] System Prawa Procesowego Cywilnego, red. T. Ereciński, Warszawa 2013, s. 1007-1008, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2001 r., II CZ 10/01, LEX nr 1168320). Zatem uwzględniając § 2 rozporządzenia z dnia 20 września 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1799) - z dniem 13 października 2017 r., momentem decydującym dla określenia brzmienia przepisów, które znajdują zastosowanie dla wyliczenia kosztów zastępstwa procesowego w sprawie o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

jest data wniesienia skargi kasacyjnej, a nie złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia Sądu drugiej instancji.